

«De pensament, paraula i obra», o com conèixer la poesia i els poetes des de la Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda

M. ISABEL MINGUILLÓN CARBONEL

Directora de la Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda de Barcelona - Biblioteques de Barcelona
Camèlies, 76-80 - 08024 Barcelona
minguillonci@diba.cat

SERGI DRAPER MARTÍNEZ

Bibliotecari responsable de l'especialització de la Biblioteca Guinardó - Mercè Rodoreda de Barcelona - Biblioteques de Barcelona
Camèlies, 76-80 - 08024 Barcelona
draperms@diba.cat

RESUM

Dins l'àmbit de les biblioteques públiques del Consorci de Biblioteques de Barcelona, la Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda està especialitzada en poesia. En el moment de decidir l'especialització vam valorar diferents aspectes relacionats amb el territori, com la col·laboració de l'Aula de Poesia de Barcelona —una de les entitats poètiques més importants de Catalunya i de l'Estat Espanyol— amb el Districte d'Horta-Guinardó. Els eixos bàsics de l'especialització són: el fons documental, la dinamització cultural i la difusió.

El nostre producte estrella és el cicle poètic *De pensament, paraula i obra*. Els seus objectius són: difondre la poesia en totes les seves manifestacions entre la ciutadania, difondre i millorar el fons de l'especialització, ser un espai estable i de referència en l'expressió poètica i d'interacció entre poetes i públic a nivell de ciutat i, un lloc d'intercanvi d'experiències culturals per l'aprenentatge i el desenvolupament humà.

PARAULES CLAU: Biblioteca pública; *De pensament*; *Paraula i obra*; Fons especialitzat; Poesia; Dinamització cultural; *Aula de Poesia de Barcelona*.

Presentació

Les especialitzacions a les biblioteques de Barcelona

El Consorci de Biblioteques de Barcelona va ser constituït el 10 de gener de l'any 2001 per l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona per gestionar el servei de lectura pública de la ciutat de Barcelona.

Des del principi s'apostà per una política d'especialitzacions a les biblioteques de Barcelona, en concret a les biblioteques de districte i algunes biblioteques grans de barri. Això ha permès la singularització d'una part del fons de cadascuna d'elles, fet que ha implicat una diferenciació envers la resta de biblioteques. Evidentment, l'origen i la tria de l'especialització és diversa, però en general respon a qüestions històriques o bé vinculacions a les particularitats del barri o districte i dels seus habitants.

D'aquesta manera, els ciutadans tenen com a referent aquestes biblioteques quan tenen necessitats informatives específiques d'aquestes temàtiques. Alguns exemples

de fons especialitzats són: les músiques urbanes a Vapor Vell, el circ a Nou Barris, el cinema a la Xavier Benguerel, cultures de la mediterrània a Vila de Gràcia...

Dins el Districte d'Horta-Guinardó, amb el teatre a la nova biblioteca Horta-Can Mariner al barri d'Horta, la novel·la barcelonina contemporània a la biblioteca El Carmel-Juan Marsé, el gènere negre a la biblioteca Montbau-Albert Pérez Baró i la poesia a la biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda, esdevé el *districte literari* de Barcelona.

Breu descripció de la Biblioteca Guinardó - Mercè Rodoreda

La Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda és la biblioteca de districte d'Horta-Guinardó. Està situada en el carrer de les Camèlies, molt a prop del Parc de les Aigües on es troba la seu del districte. Es va inaugurar l'11 d'abril del 1999, per tant té quasi 9 anys de vida. Per a donar servei —en l'àmbit del barri del Guinardó— a una població de 69.536 habitants, disposa de 2.300 m² construïts (2.063 m² útils) distribuïts en 3 plantes, que corresponen a les àrees infantil, àrea d'adults i música, i àrea de referència i Internet-WiFi. Incloent-hi l'espai multimèdia, les sales d'estudi, la sala d'actes i la cafeteria.

Hi treballem un total de 15 persones i l'horari és de 55 hores setmanals de dilluns a dissabte, en torns de matí i tarda. A més obrim com a sala d'estudi nocturna durant tot l'any de 21 a 1 h. de la matinada de dilluns a divendres amb personal contractat extern.

La ubicació física del fons especialitzat es troba quan hom entra a la planta baixa de la biblioteca. El fons ocupa les dues primeres prestatgeries a l'esquerra de la sala. Actualment estem treballant per una millor senyalització dels espais, de manera que l'especialització quedi clarament identificada per l'usuari.

Perquè vam escollir poesia

En el moment de decidir quina seria la nostra especialització vam valorar diferents aspectes, sobretot relacionats amb el territori:

- La tradició literària del districte on està ubicada la biblioteca, Horta-Guinardó: durant més de vint anys convocà un concurs de poemes i narracions en llengua catalana.
- L'existència de l'Aula de Poesia de Barcelona en el campus universitari de la Vall d'Hebron, dins del territori del districte. Entitat amb prop de 17 anys d'existència, amb una intensa activitat i amb una importància cabdal en el món poètic de la ciutat i de l'Estat Espanyol.
- La col·laboració amb l'Aula de Poesia per tal d'impulsar uns tallers de creació poètica (es van celebrar dues edicions) i més endavant unes «Tardes de Poesia», jornades poètiques amb presència de poetes nacionals i internacionals. Les primeres col·laboracions daten de l'octubre de l'any 1999.

- L'homenatge a Joan Brossa «Coneixent Joan Brossa» impulsat pel districte i que va implicar a gran part dels equipaments culturals del districte i en el que la biblioteca hi va participar activament amb diferents actes. El cicle començà a l'octubre del 2000 i va finalitzar l'abril del 2001.
- Finalment la presentació del projecte poètic a la convocatòria de projectes innovadors a les biblioteques de Barcelona, edició del 2002, que fomenta el desenvolupament de programes bibliotecaris singulars i l'aparició de projectes i serveis nous a les biblioteques de ciutat, amb un fort arrelament territorial i també amb voluntat de projecció de ciutat.

Per tots aquests precedents, era lògic que la nostra especialització fos POESIA en totes les seves manifestacions. Encara que com heu vist, pràcticament des del començament la poesia va estar molt present en la biblioteca, no va ser fins l'any 2002 que es va formalitzar la nostra especialització.

Els eixos de la nostra especialització

Els eixos bàsics de la nostra especialització són:

- El fons documental
- La dinamització cultural
- La difusió

Cadascun dels eixos s'interrelaciona amb l'altre, perquè un eix sense els altres no tindria cap sentit. No serveix de res disposar d'una col·lecció ben nodrida, que representa un 8,7% del fons total, si no es fa una bona tasca de dinamització i difusió d'aquest fons; ni aquestes sense recolzar-les en un fons sòlid perquè estaríem fent castells sobre l'aire.

Fons documental

Aquest és un punt fonamental. No podem parlar d'una especialització si no disposem d'un fons prou significatiu. Segons dades de finals de desembre del 2007, el fons de poesia representa aproximadament un 8,7% del fons total de la biblioteca (6.393 sobre 73.082 documents). Disposem de:

- obres de creació poètica, en qualsevol tipologia documental: monografies, vídeos, dvd's, cd's, ...;
- prosa poètica;
- assaigs que tracten sobre la poesia en general, el fet i la creació poètica, i sobre la obra de poetes;

- obres que parlen sobre la vida de poetes, ja siguin biografies, llibres de memòries, epistolaris, ...;
- cd's de poesia recitada pels propis poetes i dvd's amb entrevistes, ...;
- obres de referència (que per coherència interna del fons de la biblioteca estan a la secció de referència).

A més comptem amb una secció de revistes relacionades i/o especialitzades en poesia, actualment comptem amb 16 títols, entre ells: *Animal Sospechoso*, *Litoral*, *El Maquinista de la Generación*, *Quaderns de Poesia*, *La Poesia*, *señor Hidalgo*, *Rosa Cúbica*, ...

Hem elaborat una *Política de Col·lecció de l'especialització en Poesia* on definim les nostres línies estratègiques pels propers anys, i on el nostre objectiu és oferir als nostres usuaris i a la resta de ciutadans un fons prou ampli, divers en suports i significatiu per satisfer les necessitats informatives del públic general, però també d'un públic més especialitzat.

El fons de l'especialització disposa d'un logo propi que distingeix els documents del fons especialitzat. A més, hem creat dos pictos per a identificar els cd's de música i els dvd's de cinema que estan relacionats directament amb el fet poètic; en un cas es tracta d'artistes que han cantat versos de poetes (Joan Manuel Serrat, Paco Ibáñez, Loquillo, Miguel Poveda, ...), en l'altre cas pel·lícules biogràfiques o amb la participació de poetes (*Sylvia* sobre la vida de Sylvia Plath, o *El lado oscuro del corazón* amb la participació de Mario Benedetti). També hem començat a controlar amb una base de dades part del fons de la biblioteca que, tot i no pertànyer a l'especialització, considerem que hi està relacionat; es tracta d'obres d'autors o sobre autors que, tot i que han conreat la poesia, no és el gènere literari predominant en el conjunt de la seva obra o pel qual han estat més reconeguts (Jorge Luis Borges, Julio Cortázar, Roberto Bolaño, ...)

Programa de dinamització cultural

Evidentment, al mateix temps que anem ampliant el nostre fons poètic, estem realitzant una tasca de dinamització, de fer present la poesia en el nostre espai. I ho estem fent de diverses i variades maneres.

A més de la nostra activitat més destacada, el cicle poètic permanent *De pensamiento, palabra i obra*, dins de la nostra programació d'activitats culturals podem trobar:

- Club de poesia: des del 2002 es troba un cop al mes i amb una dinàmica similar als clubs de novel·la, es comenta un llibre de poesia, l'autor i la seva poètica i la seva època o moviment poètic. Conduït pel poeta i president de l'Aula de Poesia de Barcelona, Jordi Virallonga, que garanteix un alt nivell qualitatiu a les sessions, i que es constata amb la fidelitat dels participants.

- Setmana de Poesia de Barcelona: des de l'any 2002 la biblioteca forma part de la programació oficial de la Setmana de Poesia de Barcelona que se celebra cada any durant el mes de maig.
- Grup Metàfora: la biblioteca acull la seu social del Grup Metàfora, tertúlia literària sobre poesia, que va sorgir del 1er Taller de Poesia organitzat per l'Aula de Poesia de Barcelona, amb sessions a la nostra biblioteca.
- Exposicions temàtiques relacionades amb la poesia i que han estat produïdes expressament per ser inaugurades a la biblioteca: *Tant imatge com paraula, Poesia visual, Poetes en temps de guerra, ...*
- Tallers: de vídeo poesia, de sonets, ...
- Recitals de poesia: Poesia i bogeria amb Radio Nikosia, ...

El 2003 es va realitzar una sortida a Cotlliure per visitar la tomba d'Antonio Machado que va tenir molt d'èxit. La gent ens demana que preparem més sortides d'aquest estil, però realment són costoses i complicades de coordinar i de moment no ens hem decidit a repetir l'experiència.

Sabem que amb aquestes activitats ens apropem a un públic més aviat minoritari, i també treballem en la captació de nous públics amb uns interessos molt específics. Es tracta de fer un treball constant i continuat, despertant l'interès en un grup reduït però fidel que busca una oferta de qualitat. Nosaltres els oferim aquesta oferta per satisfer les seves demandes al voltant de la poesia.

Difusió

Aquest és un aspecte molt important, ja que s'han de visualitzar les accions que es fan.

A part de la difusió específica del cicle poètic *De pensament, paraula i obra*, que expliquem més endavant, i de la difusió de la resta d'activitats mitjançant mailing postal i electrònic, els canals de difusió del fons i les activitats que porta a terme l'especialització de la biblioteca són:

- el *Versòdrom*, espai físic de difusió poètica actualitzat mensualment, amb l'objectiu de promoure la curiositat poètica dels usuaris i difondre el fons de poesia de la biblioteca. Es tracta d'un expositor format per diferents seccions: d'un parell d'elles, *l'Autor del mes* i *Poesia aplicada*, es fa un díptic introductor sobre la vida d'un poeta i la seva obra, i sobre la poesia relacionada amb un tema, respectivament. Les altres seccions: *Versos del mes*, *Recordatori* de fets poètics històrics, *Actes de poesia*, *l'Entrevista* a un poeta ...
- el Web de la biblioteca disposa d'un espai dedicat a la poesia, on es poden trobar les noves adquisicions del fons de poesia i la guia de novetats comentades, agenda de les activitats poètiques que es realitzen a la biblioteca, notícies

d'actualitat, les diferents seccions del Versòdrom, enllaços d'interès, informació sobre el club de poesia i el grup poètic *Metàfora*, ...

- el Butlletí de la biblioteca anomenat *D'actualitat* té una part dedicada a la poesia. Cada mes s'hi pot trobar un article sobre la darrera sessió del cicle *De pensament, paraula i obra*, l'anunci de la propera sessió, ressenyes de llibres i revistes de poesia (tant digitals com en paper) i l'apartat *+Poesia* amb notícies poètiques d'actualitat, recitals, etc.

El cicle poètic «de pensament, paraula i obra»

Com es pot apreciar la poesia sempre ha estat ben present a la nostra biblioteca, fins i tot abans d'acollir l'especialització. Des dels seus inicis va existir la voluntat de dotar a la biblioteca d'un cicle d'actes poètics, estable i de qualitat, convençuts com estem que la poesia «ha de ser entesa com a projecció de la construcció individual de la personalitat, com a reflex dels problemes de la realitat i com a centre d'una mirada global sobre el fet cultural que ens envolta i ha de servir per forçar el debat sobre les idees, per conèixer la pròpia tradició cultural i per projectar tots els anhels» com ens diuen Carme Arenas i Glòria Bordons a *Poesia i noves tecnologies. Cap a una nova interactivitat*.

Abans de constituir-se el cicle actual, però, ja van existir un parell d'antecedents de similar format i idèntica filosofia:

- *Tardes de Poesia*, cicle que va viure tres edicions, de 1999 a 2002, en que ens van visitar poetes o escriptors amb obra poètica com Francesc Parcerisas, Joan Margarit, Manuel Vázquez Montalbán, Jordi Sarsanedas,... També alguns filòlegs i especialistes com José María Micó, Pablo de Barco,... Tots ells ens parlaren de la seva poesia i de la seva visió de la poesia. L'anècdota d'aquest cicle es va donar quan en la lectura de poemes que va fer Manuel Vázquez Montalbán, acte en el que ens vam veure obligats a tancar les portes de la sala d'actes degut a la massiva afluència de públic, hi va assistir per sorpresa el Premi Nobel José Saramago, que estava promocionant el seu darrer llibre a Barcelona i que s'havia asabentat de l'acte per la premsa.
- *Aquí tens poesia*, el projecte poètic presentat a la convocatòria de projectes innovadors a les biblioteques de Barcelona l'any 2002 va ser l'embrió de l'actual cicle poètic. El projecte recollia l'experiència i filosofia de *Tardes de Poesia*, es proposava ja com un cicle permanent i mensual, basat en lectures, debats, taules rodones, ... i es volia tractar la relació de la poesia amb les altres disciplines artístiques: música, fotografia, cinema, pintura, ...

Va ser a l'octubre de 2002 quan es va fer la primera edició del cicle *De pensament, paraula i obra*, que s'inaugurà amb una taula rodona sobre *La poesia i la crítica poètica*

als diaris retransmesa en directe pel programa *Fum d'Estampa* de Catalunya Cultura. El títol del cicle ja representa una declaració d'intencions: no quedar-nos solament amb els versos d'un poeta (paraula), si no també amb la seva actitud davant el fet poètic (obra) i la seva manera d'enfrontar la vida (pensament). En aquest territori en que es barreja vida, actitud i poesia ens confessava recentment Màrius Sampere, poeta nascut al barri del Guinardó, que quan tornà a visitar el carrer on havia crescut i veure que la caseta on va néixer ja no existia es va abraçar a les acàcies que hi havia al davant, únics testimonis vius de la seva infància.

La filosofia del cicle ha estat, des del principi, difondre la poesia en totes les seves manifestacions entre els nostres visitants, i aportar un segell de marca i qualitat que identifiqui la poesia amb la biblioteca. Sempre des d'una actitud oberta i curiosa, hem intentat portar a poetes d'arreu, d'aquí i d'allà, independentment de la seva nacionalitat, llengua, estil poètic o èxit editorial. El que hem buscat és destacar les infinites cares de l'expressió poètica, les diferents textures de les paraules, els diferents tons de les diferents veus que acaben expressant sentiments, inquietuds i anhels, plors i alegries, que són universals.

Un altre vessant que ens ha apassionat descobrir és la poesia d'aquells personatges que són més coneguts pels seus èxits en altres facetes artístiques o intel·lectuals però que, com en els casos de Luis Eduardo Aute o Manuel Rivas, conreen el llenguatge poètic. La sorpresa inicial de ser reclamats per la seva obra poètica, s'ha transformat en la gratitud, accessibilitat i familiaritat que han demostrat amb el públic assistent als actes i que fomenta el format del cicle.

Objectius

Els objectius d'aquest cicle són:

- Difondre la poesia, en totes les seves manifestacions, entre els nostres visitants i els ciutadans de Barcelona.
- Difondre el fons de l'especialització, i oferir-lo com una finestra al món poètic, proporcionant als ciutadans l'accés a la poesia que es fa a Catalunya, a Espanya i a la resta del món, fent especial incidència en la poesia barcelonina.
- Ser un centre de referència de poesia a nivell de ciutat i un espai estable de lleure de qualitat en l'expressió poètica.
- Transmetre la idea de la biblioteca com a lloc d'intercanvi d'experiències socials i culturals per l'aprenentatge i el desenvolupament humà.
- Sentir la paraula poètica i conversar amb autors de reconegut prestigi nacional i internacional, essent un punt d'interacció entre els poetes i el seu públic, oferint un espai de col·loqui i debat.

Agents implicats

Per realitzar un cicle com aquest és imprescindible comptar amb el treball coordinat entre diversos agents, ja que una biblioteca pública no disposa de tants recursos especialitzats. En aquest cas els agents implicats són:

— *Aula de Poesia de Barcelona*

Institució que neix el 1991 per iniciativa d'un grup d'amants de la poesia i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona. Seguint la rica tradició barcelonina de fòrums literaris oberts i independents, i mitjançant la presentació de llibres, lectures antològiques, taules rodones, congressos, ... treballen impulsant la investigació i la creació poètiques, des d'una doble orientació: d'una banda, la poesia com a element aglutinador de cultures i d'una altra, la poesia com a vehicle d'intercanvi de la riquesa i la diversitat humana. El seu president, el poeta Jordi Virallonga, porta la coordinació del cicle *De pensament, paraula i obra*. Comptar amb el suport d'una institució d'aquestes característiques, que manté relacions amb altres institucions poètiques nacionals i internacionals, ens garanteix un assessorament especialitzat i una possibilitat enorme de contactes de primera mà amb els poetes i el món de la poesia.

— *Districte d'Horta-Guinardó*

Des del primer moment, i ja en els seus antecedents, el Districte d'Horta-Guinardó va apostar decididament per aquest projecte. Aconseguir l'estabilitat i consolidació del cicle, no hagués estat possible sense la seva implicació i la seva predisposició per a que tinguéssim tots els mitjans necessaris per a tirar-ho endavant. Tot i que s'encarregui de la tasca més grisa (infraestructures, suport econòmic, ...), ha resultat clau per a que el cicle mantingui una alta qualitat, podent gaudir de poetes de renom nacional i internacional.

— *Biblioteques de Barcelona*

El fet de formar part de la xarxa de Biblioteques de Barcelona ens permet tenir una difusió molt més enllà del nostre territori. La difusió es fa a les 32 biblioteques públiques de la ciutat, on es pot aconseguir la informació en suport paper. A més les activitats s'inclouen a l'agenda de la xarxa que es publica de manera trimestral, a part de poder-se consultar al web egeneral de Biblioteques de Barcelona.

— *Biblioteca Guinardó - Mercè Rodoreda*

A nosaltres ens pertoca canalitzar els recursos anteriors, la tasca diària per acabar de donar-li sentit i forma al projecte. I, indubtablement, vetllar pel compliment dels seus objectius: difondre la poesia entre la ciutadania, difondre i millorar el fons de l'especialització, ser un centre de referència de poesia i d'interacció entre els poetes i el públic a nivell de ciutat i un espai estable de qualitat en l'expressió poètica, i convertir-nos en un lloc d'intercanvi d'experiències culturals per l'aprenentatge i el desenvolupament humà.

De pensament, paraula i obra és el resultat final d'un llarg camí, d'un treball constant i diari al voltant de la poesia en totes les seves manifestacions. Com ja s'ha explicat, ha estat fonamental tenir com a company de viatge a una entitat de reconegut prestigi com l'Aula de Poesia de Barcelona que ens ha permès comptar amb la presència de poetes de qualitat, reconeguda nacionalment i internacionalment, i tenir una plataforma de difusió excepcional entre els seus socis.

Evidentment la dimensió del cicle no seria la mateixa sense el treball en cooperació amb l'Aula de Poesia, però el benefici ha estat mutu. Nosaltres ens hem obert cap en fora, i segurament l'Aula ha arribat a un públic nou a través de la biblioteca. També han estat molt positius els contactes establerts amb experts i poetes que en alguns casos ens han donat material de difícil accés per ampliar el nostre fons especialitzat.

Periodicitat

Es tracta d'un cicle poètic permanent tot l'any. Cada any es programen dues edicions, l'edició de tardor que va d'octubre a febrer, i l'edició de primavera que es realitza de març fins el juny. Durant els mesos d'estiu (juliol, agost i setembre) el cicle no es fa, i deixem descansar a públic i poetes.

Les sessions són sempre en dijous per a crear un hàbit i una fidelització dels assistents. Comencen a les 20 hores, amb una durada aproximada d'una hora, tot i que un cop hi ha hagut connexió entre convidats i públic es fa difícil aturar-ho.

Nombre d'edicions

Les 10 edicions que s'han realitzat des del 2002 són una prova de consolidació del cicle, i el nivell d'assistència a les sessions el reconeixement del públic. També hem rebut el reconeixement dels propis poetes, que ens comenten que altres companys poetes els han parlat gratament del nostre cicle, cosa que ens enorgulleix i ens renova les forces per a continuar la nostra tasca. Més de cinc anys de cicle i 10 edicions ens ha permès gaudir, entre altres, de: Carlos Marzal, Francisca Aguirre, Félix Grande, Manuel Vázquez Montalbán, Davide Rondoni, Luis Alberto de Cuenca, Joan Margarit, Antonio Gamoneda, Marta Pessarrodona, Dolors Miquel, Francesc Parcerisas, Cristina Peri Rossi, Montserrat Abelló, David Huerta...

Hem convidat també a escriptors, músics, fotògrafs, periodistes... que han utilitzat la poesia com a base per a la seva creació artística i/o que segurament no són coneguts pel gran públic per la seva obra poètica, alguns d'ells han estat: Juan José Tellez, Manuel Rivas, Araceli Aiguaviva, Jaume Sisa o Luis Eduardo Aute. Això ens ha servit per a donar a conèixer el nostre cicle i la nostra tasca de difusió de la poesia a un públic més ampli i d'una forma amena; i ajudar a fer entendre que el fet poètic no el protagonitzen només «poetes», la poesia no es troba només en la paraula escrita i es pot tractar des de diferents mirades i disciplines.

Tipologia d'actes

La tipologia d'actes que s'han realitzat han volgut treballar la poesia en sí mateixa però també relacionada amb altres arts, com per exemple el cinema, la música, la fotografia, la màgia.... Un altre fet destacable dels actes del cicle poètic és que el seu format, en qualsevol de les seves tipologies, proporciona un ambient familiar i proper, i l'accessibilitat i complicitat dels convidats fa que molt cops la sala desbordi emoció i sentiment.

En cada edició intentem que hi hagi alguna sessió que compti amb la presència d'algun convidat conegut pel gran públic, més «mediàtic», per entendre'ns. La intenció no és gratuïta, ni obeeix a qüestions estadístiques d'assistència; ens interessa fer atractiu el cicle a persones que, en principi, no estan interessades en la poesia, i obrir el ventall de relacions de la poesia amb la resta d'expressions artístiques.

Un dels actes més representatius del cicle és el *Conversem amb poetes* on un poeta convidat ens fa una lectura antològica de la seva obra i de manera informal ens explica la seva manera d'entendre la poesia, les seves influències, les seves preferències, i es crea un debat/col·loqui amb el públic assistent.

Altres tipus d'actes que hem realitzat són:

- Presentacions de llibres: *Todo parece indicar* de Jordi Virallonga; *Viaje al alba* de Basilio Rodríguez; *Paisajes de la voz* d'Esteban Martínez; *L'Odi* de Josep Ballester; *Compàs d'espera* d'Eduard Sanahuja; *Los poetas invisibles* de Federico Gallejo Ripoll; ...
- Pasis de pel·lícules i documentals: *Un perro llamado dolor* de Luis Eduardo Aute, *El cartero y Pablo Neruda* d'Antonio Skármeta; *Costafreda* de Xavier Junco; *Lorca, el mar deja de moverse* d'Emilio Ruiz Barrachina; ...
- Recitals: Manuel Rico, Clara Janés, Accidents Polipoètics, Josep Ramón Roig, ...
- Conferències: *La poesía en el flamenco* de Fèlix Grande; *Miquel Martí i Pol, ofici de poeta* de Jaume Aulet, *La poesia en el Quixot* d'Antonio Mendoza; *Poesia en família: la casa de Francisca Aguirre i Félix Grande*; ...
- Taules rodones: sobre els *Novísimos*, els poetes antologats per J. M. Castellet; sobre *l'Exili voluntari* d'escriptors estrangers a Catalunya; ...
- Presentació de la revista *Papers de Versàlia*
- Presentació del web *Viu la Poesia*
- Exposicions: de fotografia (*El París de Rayuela*; *Tant imatge com paraula*; *Lisboa, fotografiando palabras*, ...), sobre l'obra literària de Joan Brossa; d'il·lustracions (*Deixeu-me dir. Miquel Martí i Pol il·lustrat*); ...
- Actuacions de grups musicals i cantautors: Aiguaviva Grup musicant en clau de jazz els poemes jazzístics de Joan Margarit, Jaume Sisa, Lichis, ...
- Espectacles: actuació de màgia de Fausto, *Viatge a vol d'ocell per Joan Brossa a càrrec de La Maleta Portàtil*; ...

Reconeixement acadèmic

Un fet molt remarcable és que, des de fa dues edicions, la Universitat de Barcelona reconeix el cicle amb 1 crèdit de lliure elecció. Això, a part de la qualitat que exigeix al cicle i garanteix als assistents, també ens proporciona una nova audiència, un públic jove i obert, que intentem fidelitzar tant en les activitats poètiques com en l'ús del fons de l'especialització.

Accions de difusió

Pel nostre cicle poètic *De pensament, paraula i obra* editem des del districte un fulletó semestral amb totes les activitats programades. El fulletó sempre té el mateix estil i format: d'aquesta manera el públic ràpidament identifica allò amb la poesia (aquest és el nostre objectiu).

El fulletó es distribueix per totes les biblioteques públiques, l'Aula de Poesia de Barcelona, el Punt d'Informació del Palau de la Virreina... També el fem arribar als mitjans de comunicació a través del Departament de Comunicació i Qualitat del districte d'Horta-Guinardó i el Departament de Premsa de Biblioteques de Barcelona. També tenim contactes més estrets i directes amb diaris locals que publiquen articles i ressenyes dels actes.

A nivell de difusió interna dins la biblioteca, confeccionem un dossier per a cada acte, dedicat al poeta convidat, la seva obra i el seu món poètic. L'exposem des d'una setmana abans, per a la consulta dels usuaris, juntament amb una mostra representativa dels seus llibres.

El testimoni

Actualment com a testimoni del cicle poètic disposem d'un quadern de signatures, en la que els poetes que ens visiten poden deixar-nos una petita dedicatòria o record del seu pas per la biblioteca. La majoria són expressions d'afecte, però algunes d'elles són petites obres artístiques, com els dibuixos que ens varen deixar Manuel Rivas o Luis Eduardo Aute, o el poema inèdit del poeta italià Paolo Ruffilli.

En aquest mateix aspecte tenim en projecte la possibilitat d'enregistrar en vídeo el cicle poètic. La idea és crear un arxiu audiovisual dels actes del cicle, un arxiu que ens permeti tenir un testimoni directe dels poetes, els seus poemes recitats per ells mateixos, les seves opinions sobre el propi món poètic i la poesia en general, i altres anècdotes que van sorgint, com la sorpresa que donà en un acte Alfonso Alegre al poeta David Huerta llegint una carta, encara inèdita, en la que Pablo Neruda es dirigia a Juan Ramón Jiménez per a donar-li la notícia de la mort del poeta Miguel Hernández en una presó franquista.

Perspectives de futur

Després de 10 edicions, hem de pensar en noves línies de treball, algunes de les que ens interessa desenvolupar són:

- Crear programes estables dirigits als infants, per incentivar el gust per la poesia des de ben petits.
- Aconseguir més col·laboracions amb altres entitats del districte que treballen amb tipologies de població específica (joves, persones immigrades, ...), per a apropar-los a la poesia i crear espais creatius de convivència i llibertat que facilitin l'expressió de la individualitat.
- Treballar, encara més, la interdisciplinarietat de la poesia amb el cinema, art, música, fotografia... per a atraure a nous públics i ajudar a desmitificar a poesia com a expressió elitista dels sentiments.
- Crear programes estables per a que poetes amateurs puguin llegir la seva pròpia obra en públic, intentant motivar així la creativitat de la població.

És exportable a altres biblioteques i/o realitats?

Els beneficis de l'art i la literatura en el desenvolupament personal i en la construcció de la pròpia personalitat són conegudes per tothom. En aquesta tasca, en la que ens veiem immersos gran part de la nostra vida, la poesia resulta una eina ideal: potencia la capacitat expressiva, afavoreix la reflexió del jo i de l'entorn, exercita la concentració mental, fomenta la imaginació creativa, promou la transmissió de valors culturals, contraresta la dispersió de la individualitat, afavoreix la maduració personal i l'equilibri psíquic..., tal com destaquen Glòria Bordons i altres a *L'ensenyament de la poesia en la societat de la informació: com aconseguir uns joves més lliures i creatius...*

Amb aquestes credencials, queda clar que gaudir de la poesia serà beneficiós per a les persones, i la seva difusió i ensenyament una tasca que hauríem de dur a terme sempre que sigui possible. A més de no conèixer edats, ni gèneres, ni races, ... es relaciona amb totes les altres disciplines artístiques, per això dóna infinitat de possibilitats per a dissenyar activitats i per adequar-les al públic participant. És a més —com diu Cecília Bajour— una bona eina per a persones amb dificultats: «la mirada poética entonces, decían los bibliotecarios, tenía otra ventaja, la de entusiasmar a los díscolos, a los tildados de «difíciles», a los silenciosos, a los que se les consideraba «carentes de vocabulario». La poesía daba la palabra a todos. Como dice Georges Jean: resulta con harta frecuencia que los niños con mayores carencias, en todos los sentidos, encuentran en la poesía respuestas a misteriosas preguntas que se plantean, experimentando el deseo de decir diferentemente lo que sueñan, lo que les obsesiona, lo que les atormenta o lo que les falta.»

I quin lloc millor que la biblioteca per a desenvolupar aquesta experiència poètica? Com ens diu Austin Vaughan, *la biblioteca pública és el lloc natural per a la poesia, degut al seu esperit obert, neutral, i de lliure accés per a tothom. Les biblioteques són llocs lliures de riscos, de judicis de valors, de competitivitat, i que promouen el compromís voluntari i la potenciació de la persona*. A més en tenim prou amb un paper i un llapis...

Ara bé, és exportable un cicle poètic com *De pensament, paraula i obra*? Primerament, hem de valorar la capacitat de les infraestructures i recursos humans de que es disposi, i si aquestes ens permetran portar-ho a terme. Nosaltres ens basem en un fons sòlid, complet i representatiu, que ens ha costat molt temps crear; també en la feina constant i diària de part del personal per a la organització i difusió dels actes; en la relació amb una institució con l'Aula de Poesia de Barcelona que ens assessora bibliogràficament, ens orienta, i de la que aprofitem el coneixement del medi i el contacte amb els poetes; i en el compromís i suport, tant econòmic com en les infraestructures, que ens proporciona Biblioteques de Barcelona i el Districte d'Horta-Guinardó.

Esperem continuar amb la mateixa il·lusió en difondre la poesia entre la gent, fent-la assequible al gran públic. Aquest és el nostre gran repte.

Bibliografia

Bibliografia citada

- ARENAS, Carme; BORDONS, Glòria. (2004). «Poesia i noves tecnologies. Cap a una nova interactivitat». En: *Congrés Internacional Under construction: literatures digitals i aproximacions teòriques*, Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona (14, 15 i 16 d'abril de 2004). http://www.ub.es/aulapoesiabarcelona/pocio/Documents/Poesia_i_noves_tecnologiescomunic.pdf. [Consulta 26/1/2008].
- BAJOUR, Cecília. (2004). «La mirada poètica en la biblioteca: una experiència de Ateneo para bibliotecarios». *Imaginaria: Revista Quincenal de Literatura Infantil y Juvenil*. Buenos Aires: N° 138. <http://www.imaginaria.com.ar/13/8/mirada-poetica.htm>. [Consulta 26/1/2008].
- BORDONS, Glòria; FERRER, Júlia; NARANJO, Maria; RINS, Sílvia. (2002). «L'ensenyament de la poesia en la societat de la informació: com aconseguir uns joves més lliures i creatius». En: *2nd. European Conference on Information Technologies in Education and Citizenship*, Barcelona (juny 2002). <http://www.ub.es/aulapoesiabarcelona/pocio/Documents/comunicacioTIEC.pdf>. [Consulta 26/1/2008].
- VAUGHAN, Austin. (2004). «Poetry and public libraries: The Irish experience». En: *Jornades Europees de Poesia i Educació*. Grup de Recerca PIEBA: Poesia i Educació a Barcelona, Avui; Universitat de Barcelona. Barcelona, 3 i 4 de juny de 2004. <http://www.ub.es/aulapoesiabarcelona/pocio/Documents/ponenciaAustinVaughan.pdf>. [Consulta 26/1/2008].

Bibliografia consultada

- DRAPER, Sergi; PUIG, Marta. (2007). *Política de Col·lecció de l'especialització en Poesia*. Barcelona. [Document intern de la biblioteca].